

KURAMDAN UYGULAMAYA

DİL EDİNİMİ

EDİTÖRLER

DOÇ. DR.
SEVİM İNAL

PROF. DR.
OYA TUNABOYLU

Kuramdan Uygulamaya Dil Edinimi

Editörler: Doç. Dr. Sevim İnal - Prof. Dr. Oya Tunaboğlu

Yayın No.: 5722

Eğitim No.: 1169

ISBN: 978-625-371-944-9

E-ISBN: 978-625-371-945-6

Basım Sayısı: 1. Basım, Aralık 2024

© Copyright 2024, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.

Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-

Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-

Redaksiyon: Sergen Öz -sergen@nobelyayin.com-

Kapak Tasarım: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

İnal, Sevim., Tunaboğlu, Oya.

Kuramdan Uygulamaya Dil Edinimi / Editörler: Sevim İnal - Oya Tunaboğlu

1. Basım, XII + 524 s. 16,5x24 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-371-944-9

E-ISBN: 978-625-371-945-6

1. Dil Edinimi 2. Dil Edinim Kuramları 3. Dil ve Kültür 4. Dil ve Teknoloji
5. Çok Dillilik 6. Kod Değiştirme 7. Beyin ve Dil 8. Öğrenici Farklılıkları

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Sipariş:** siparis@nobelyayin.com

E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com - www.nobelbilimsel.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Ana Basım Dağıtım, Arkadaş, D&R, Derya Dağıtım, Dost, Kırmızı Kedi, Kıta Dağıtım, Kıda Kitap Yayın, Kıka, Kitapsan, Nezihi, Odak, Pandora, Prefix, Remzi, Yeryüzü

Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi Sertifika No.: 46519
Beytepe Köy Yolu No.: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

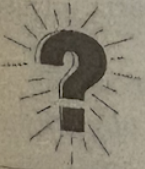
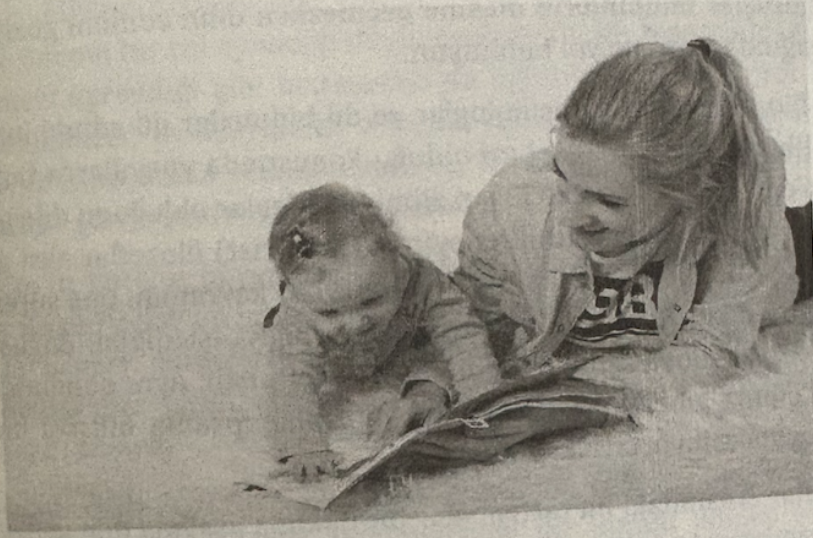
10	Dil Edinme ve Öğrenmede Girdi, Çıktı ve Etkileşim	<i>Doç. Dr. Önder Çangal</i> Gaziantep Üniversitesi ORCID: 0000-0002-8560-3526
11	Dil Edinim Kuramları I	<i>Prof. Dr. Mustafa Altun</i> Sakarya Üniversitesi ORCID: 0000-0002-1826-793X <i>Dr. Öğr. Üyesi Turan Çakır</i> Sakarya Üniversitesi ORCID: 0000-0002-8017-5630
12	Dil Edinim Kuramları II	<i>Öğr. Gör. Emre Uygun</i> Balıkesir Milli Savunma Üniversitesi ORCID: 0000-0003-2027-4394 <i>Doç. Dr. Sevim İnal</i> Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ORCID: 0000-0003-0424-9666 <i>Prof. Dr. Oya Tunaboğlu</i> Kırklareli Üniversitesi ORCID: 0000-0002-9926-7973
13	Krashen'ın Dil Edinim Hipotezleri	<i>Prof. Dr. Turan Parker</i> Pamukkale Üniversitesi ORCID: 0000-0002-3941-3975
14	Kod Değiştirme (Düzenek Kaydırma)	<i>Doç. Dr. Sevim İnal</i> Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ORCID: 0000-0003-0424-9666 <i>Öğr. Gör. Zeynep Betül Aydın</i> Balıkesir Milli Savunma Üniversitesi ORCID: 0000-0003-1675-0482 <i>Öğr. Gör. Selin Cengiz</i> Balıkesir Milli Savunma Üniversitesi ORCID: 0009-0008-9967-6938 <i>Öğr. Gör. Emre Uygun</i> Balıkesir Milli Savunma Üniversitesi ORCID: 0000-0003-2027-4394
15	İkinci Dil Öğrenmede Öğrenen Farklılıkları	<i>Doç. Dr. Barış Aydın</i> Hacettepe Üniversitesi ORCID: 0000-0002-6203-9299

İÇİNDEKİLER

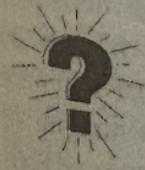
BÖLÜM YAZARLARI	iii
ÖN SÖZ	ix
1. ANADİL VE İKİNCİ DİL EDİNİMİNE GİRİŞ	1
Nalân Kızıltan	
2. ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE İKİNCİ DİL ÖĞRENİMİNİN KURAMSAL BOYUTLARI.....	21
Belma Haznedar	
3. PIAGET’NİN BİLİŞSEL GELİŞİM KURAMI.....	49
Asuman Ağaçsapan	
4. DİLİN DOĞASI	67
Cemal Çakır	
5. SESBİLİMİN DİLBİLİMİNDEKİ YERİ VE İKİNCİ DİL ÖĞRENİMİ.....	77
Mehmet Demirezen	
6. BİÇİMBİLİM VE İKİNCİ DİL ÖĞRENİMİ	103
Mehmet Demirezen	
7. SÖZ DİZİMİ VE İKİNCİ DİL ÖĞRENİMİ.....	135
Mehmet Demirezen	
8. ANLAMBİLİM VE İKİNCİ DİL ÖĞRENİMİ.....	169
Mehmet Demirezen	
9. DİL EDİNİMİNDE DİL TRANSFERİ.....	193
Şeyda Selen Çimen - Şevki Kömür	
10. DİL EDİNME VE ÖĞRENMEDE GİRDİ, ÇIKTI VE ETKİLEŞİM.....	203
Önder Çangal	
11. DİL EDİNİM KURAMLARI I.....	223
Mustafa Altun - Turan Çakır	

11. DİL EDİNİM KURAMLARI I

Mustafa Altun - Turan Çakır

Bu bölümde 20. yüzyıldan günümüze öğrenme ve dil edinimi üzerine geliştirilen kuramlar ve bunların temsilcileri eleştirel bir bakışla ele alınacaktır.

BÖLÜME GİRİŞ SORULARI

1. Bir bebeğin dil gelişimiyle ilgili gözlemlerinizi paylaşınız?
2. Sizce insan yavrusu doğuştan özel yeteneklerle mi dünyaya gelmektedir? Neden böyle düşündüğünüzü açıklayınız?
3. İnsan iletişimini hayvanların iletişiminden ayıran özellikler nelerdir?

Anahtar Sözcükler: Dil Edinim Kuramları, Doğuştanlık, Yetiştirme, Piaget, Vygotsky, Skinner, Chomsky, Bruner, Bandura, Tomasello

GİRİŞ

İnsanı türünü kendine en yakın canlılardan ayıran özelliği dilidir. Eski Yunan'dan bugüne bu dilin nasıl ortaya çıktığından nasıl edinildiğine dair farklı görüşler ortaya konmuştur. Sosyoloji, psikoloji, dil bilimi gibi alanların felsefeden koparak ayrı birer bilim dalı olmasıyla birlikte son yüz elli yılda bu görüşler kuramsal yaklaşımlarla ele alınmış ve tartışılmıştır. Dilin nasıl ortaya çıkışına dair görüşler tahminlerin ötesine geçmezken dilin edinimi gözlem ve deneylerin ışığında kendine yol bulmuştur.

Hem filozoflar hem de psikologlar ve dil bilimciler dil ediniminin temelini biyolojik mi yoksa çevresel mi olduğu konusunda yüzyıllarca tartışmışlar. Eski Yunan'da Platon doğuştan insan zihninde idealar olduğunu dile getirirken David Hume ve John Locke gibi Deneyimci (Empirist) filozoflar aksi görüş bildirmişlerdir. John Locke "tabula rasa" (boş levha) kavramını öne sürerek insanın doğduğu andan itibaren duyularla gelen bilgiyi işlediğini, doğuştan herhangi bir bilişsel yetiye sahip olmadığını iddia etmiştir. Aynı dönemlerde Descartes ve Leibniz gibi Akılcı (Rasyonel) filozoflar insanın bilişsel bir yetiyle doğduğu düşüncesini ortaya koymuşlardır.

Filozoflar arasındaki bu tartışmalar bir bakıma aşağıda dile getireceğimiz çağdaş kuramların temelini oluşturmuştur. Filozoflardan farklı olarak bu kuramlar çoğunlukla çocuklar üzerinde yapılan deneysel çalışmaların ürünleri olarak kendini göstermiştir.

1. DAVRANIŞÇI KURAM

Davranışçı Kuram 20. yüzyılın başlarında psikolojide ağırlığı hissedilen bilinç ve iç gözlem yaklaşımlarına yönelik bir eleştiri olarak ortaya çıktı. Bu görüşün ilk temsilcilerinden James Watson'a göre psikoloji, doğa biliminin tamamen nesnel deneysel bir dalıdır. Kuramsal amacı davranışın tahmini ve kontrolüdür. İç gözlem, yöntemlerinin önemli bir parçasını oluşturmaz ve verilerinin bilimsel değeri, bunların bilinç açısından yorumlanmaya hazır olma durumuna bağlı değildir (Watson, 1913). Watson normalde anladığımız şekliyle dilin, karmaşıklığına rağmen başlangıçta çok basit bir davranış türü, manipülatif bir alışkanlık olduğunu ifade eder (Watson, 2017, s. 181).

Bu kuramın bir başka temsilcisi olan B.F. Skinner 1957 yılında yayımladığı *Verbal Behavior* (Sözel Davranış) kitabında "Düşünen insan basit biçimde davranan insandır." ifadesiyle düşünceyi davranışla ilişkilendirmiştir (Skinner,